

сьогодні вважають самостійним чинником виховання. У багатьох зарубіжних країнах при проектуванні дитячих садочків враховується етнокультурні і релігійні особливості, традиції і філософія виховання. Зарубіжним дошкільним закладам освіти притаманні лаконічність об'єму, простота планування, відкритість внутрішнього простору зовнішньому середовищу і яскравий дизайн.

В процесі викладання курсу «Художньо-естетичне виховання дошкільників» наші студенти критично аналізують зарубіжний дизайнерський досвід облаштування дитячих установ, відзначають його позитивні сторони, після чого створюють презентації «Моє майбутнє місце роботи» з урахування усіх технічних, гігієнічних, художньо-естетичних вимог.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, естетичне виховання в освітньому просторі вищу є одним з важливих духовно-ціннісних орієнтирів. Вивчення майбутніми вихователями педагогічних технологій світу сприятимуть розкриттю творчого потенціалу сучасної молоді, розширенню горизонтів у пізнанні світової культури, стимулюванню інтенсивного, багатопланового прагнення особистості до абсолютної гармонії.

Список використаних джерел

1. Дудецький Ю. Теоретичні основи уяви і творчості. Тернопіль: Мандрівець, 2015. с. 190.
2. Ларіна І. О. Доля Ю. В. Формування музично-естетичного смаку у дітей дошкільного віку засобом взаємодії музики і живопису. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. Збірник наукових праць. Випуск 27 (2 – 2019). Частина 2. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. С. 318-323
3. Михайлова Л. М. Естетично ціннісний розвиток особистості в навчально-виховному просторі закладу освіти: теорія і практика: наук.- метод. посіб. для керівників шкіл, педагогів, студ. пед. спец. / автор уклад. Л. М. Михайлова. Харків: Видавництво «Точка», 2018. 248 с.

УДК 373.2.091.39:614

Малініченко Л. А.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Науковий керівник – к.п.н, доц. **Вільхова О.**

ОСОБЛИВОСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ І ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті проаналізовано тенденцію погіршення здоров'я населення, яка набула загрозливого рівня. Обґрунтовано систему роботи зі збереження і зміцнення здоров'я дітей дошкільного віку. Схарактеризовано визначення дефініцію «здоров'я» з точки зору різних авторів, виокремлено специфіку використання сучасних оздоровчих технологій у ЗДО.

Ключові слова: діти дошкільного віку, здоров'я, розвиток особистості, зниження працездатності.

Постановка проблеми. Розвиток України на сучасному етапі суспільного розвитку пов'язаний із модернізацією у сфері освіти, і, на жаль, відбувається під впливом несприятливих явищ і серйозних суспільних потрясінь (пандемія коронавірусної хвороби COVID-19, російсько-українська війна, екологічне неблагополуччя, проблеми у системі охорони здоров'я тощо), які чинять негативний вплив на здоров'я громадян. Кожного року збільшується кількість дітей, в тому числі й здобувачів дошкільної освіти, які мають проблеми зі здоров'ям.

Найважливішою складовою всього життя людини, як дорослої, так і дитини, – є здоров'я. Дошкільний вік є важливим етапом у формуванні навичок людини. Від народження до семи років у дітей закладаються основи здорового способу життя та гармонійного фізичного розвитку. Ростити дітей здоровими, життєрадісними, сильними – це завдання не лише батьків, а й закладів дошкільної освіти (далі – ЗДО). Збереження і зміцнення фізичного, психічного й духовного здоров'я дитини – визначено одним із центральних завдань дошкільної освіти у відповідності з основними документами галузі: закон України «Про дошкільну освіту» (2001 р.), Базовий компонент дошкільної освіти (2021 р.).

Хвороблива, фізично погано розвинена дитина, як правило, затримується й у психічному та інтелектуальному розвитку: погана пам'ять, нестійка увага, швидка стомлюваність, затримка у мовному розвитку тощо. Така дитина часто не має настрою, процеси соціалізації та адаптації до середовища проходять погано. Фізична слабкість також може викликати безліч порушень у діяльності організму людини, що призводить до зниження працездатності, послаблює волю, а стосовно дитини – перешкоджає розвитку.

Аналіз останніх досліджень. Питання виховання здорових і фізично міцних дітей були і залишаються досить актуальними у теорії і практиці дошкільної освіти (Т. Андрющенко, О. Богініч, Л. Бондар, В. Бутенко, О. Гнізділова, Л. Загородня, Н. Лісневська, А. Мурашкович, В. Неділько, В. Стельмахівська, Н. Труш, В. Харматова, О. Ярмошенко).

Сучасною тенденцією в пізнанні здоров'я є міждисциплінарні дослідження, які розкривають сутність здоров'я та суміжних із ним понять (Ю. Бойчук, М. Гончаренко, Н. Денисенко, В. Лозинський, І. Ляхова, В. Оржеховська, Ю. Танасійчук, О. Федько та ін.).

Мета статті – теоретично обґрунтувати систему роботи зі збереження і зміцнення здоров'я дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Проблема збереження й зміцнення здоров'я населення за всіх часів була однією із ключових у суспільстві. Здоров'я нації – це показник цивілізованості держави, що відображає рівень її соціально-економічного розвитку, головний критерій доцільності та ефективності всіх сфер діяльності людини. Наразі в Україні тенденція погіршення здоров'я населення набула загрозливого рівня. Це зумовлено збідненням значної частини населення, погіршенням екологічної ситуації, розповсюдженням здоров'яруйнівних стереотипів поведінки, зниженням доступності до якісних медичних послуг, здоров'явитратністю сучасної системи освіти.

Визначення практичних шляхів здоров'язбереження потребує виявлення сутності ключового поняття «здоров'я». Наші розвідки свідчать про наявність більше 450 визначень здоров'я людини, сформульованих фахівцями з різних наукових дисциплін. Можна відмітити шість основних типів сутнісних елементів визначення здоров'я:

- здоров'я як норма функціонування організму на всіх рівнях його організації;
- здоров'я як динамічна рівновага (гармонія) життєвих функцій організму;
- здоров'я як повноцінне виконання основних соціальних функцій, участь у житті суспільства й активна трудова діяльність;
- здатність організму адаптуватися до умов навколишнього середовища, що змінюється;
- відсутність патологічних змін і нормальне самопочуття;
- повне фізичне, духовне, розумове й соціальне благополуччя [1, с. 6].

На особливу увагу заслуговує дошкільний вік – період життя людини, коли відбувається інтенсивний ріст, розвиток, формування фізичних і психічних якостей. Необхідність організації процесу здоров'язбереження дітей дошкільного віку обумовлена розумінням того, що лише з раннього дитинства можна прищепити дітям основні знання, навички, звички щодо збереження здоров'я, які згодом перетворяться у важливий компонент загальної культури людини і позитивно впливатимуть на спосіб життя усього суспільства.

Поділяємо думку сучасної дослідниці В. Бутенко, яка, на основі точок зору, що склались у науці, характеризує поняття «здоров'язбереження» як цінність, систему, процес, результат [2, с. 7].

Сутність поняття «здоров'язбережувальна і здоров'язміцнювальна робота»
(за В.Бутенко [2])

№ п/п	Сутність понять «здоров'язбереження» і «здоров'язміцнення»	Автор
1.	Результат впливу педагогічних факторів освітнього процесу на збереження здоров'я його суб'єктів	М. Варданян
2.	Діяльність, спрямована на формування, збереження і зміцнення здоров'я людини, що є умовою й передумовою розвитку інших аспектів способу життя	В. Горашук
3.	Процес збереження й зміцнення здоров'я, спрямований на перетворення інтелектуальної й емоційної сфер особистості, підвищення ціннісного ставлення до власного здоров'я й здоров'я оточуючих на основі усвідомлення особистої відповідальності	О. Глебова
4.	Розв'язання освітніх завдань з урахуванням стану здоров'я учасників навчального процесу та з метою його збереження й, по можливості, зміцнення	Г. Серіков
5.	Єдність педагогічних заходів, спрямованих на поліпшення (не погіршення) здоров'я дітей й зростання якості їхньої освіченості	Ю. Автомонов
6.	Процес збереження та формування здоров'я, який включає соціальні, медичні та педагогічні аспекти й розглядається як цінність, система, процес і результат	Н. Тамарська, С. Русакова, М. Гагіна

Основою формування навичок здорового способу життя в дошкільників стануть знання про будову тіла, засоби збереження та зміцнення здоров'я людини, необхідність дбайливого ставлення до власного здоров'я шляхом їхнього усвідомлення за дотримання таких умов:

- відповідність індивідуальним та віковим можливостям дітей;
- вибір найдоцільніших форм, методів та прийомів організації пізнавальної діяльності та забезпечення науково достовірних знань;
- застосування комплексу педагогічних засобів задля засвоєння дошкільниками знань про основи здоров'я, формування позитивної мотивації до вибору здорового способу життя;
- поєднання пізнавальної та практичної діяльності, що забезпечує формування основ здорового способу життя [3, с. 154].

Вважаємо доцільним використання у ЗДО сучасних оздоровчих технологій, а саме: руховий ігротренінг, фітбол-гімнастика, гідроаеробіка, художня гімнастика, рухова казкотерапія, пантомімічні

етюди, рольове програвання ситуацій, тренінги, аутогенне тренування, психогімнастичні вправи, трудотерапія, музикотерапія, кольоротерапія, сміхотерапія, вітамінотерапія, психотехнології і гімнастика почуттів, ігри-драматизації, ситуації морального вибору тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Грамотно організоване виховання у ЗДО сприяє формуванню здорового способу життя дитини, гарного самопочуття, профілактиці захворювань, зміцненню здоров'я, дає міцну основу для розвитку здібностей здобувача дошкільної освіти. Очевидна потреба у формуванні нової, основаної на ідеї збереження здоров'я, свідомості дитини, що в свою чергу, вимагає від педагогів дошкільної ланки освіти ретельного підбору змісту, методів, засобів, принципів, організаційних форм, які забезпечать формування у дошкільників здоров'язбережувальної грамотності, культури та компетентності.

Список використаних джерел

1. Бойчук Ю. Д. Сучасні підходи до розуміння сутності здоров'я людини та суміжних з ним понять. *Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження* : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. С. 5–16.
2. Бутенко В. Г. Теоретичні аспекти проблеми здоров'язбереження дітей у системі дошкільної освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 9. С. 65–72.
3. Труш Н. В. Здоровий спосіб життя у системі чинників формування здоров'я дітей дошкільного віку. *Освітній простір України*. 2017. № 9. С. 151–155.

УДК 373.2.015.39:613/614]: 37.064.1

Манжелій Н. М.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Фазан Т. П.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ВЗАЄМОДІЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ І СІМ'Ї У

ВАЛЕЛОГІЧНОМУ ВИХОВАННІ ДОШКІЛЬНИКІВ

У статті розглянуто проблему валеологічного виховання дітей, акцентовано увагу на доцільності його здійснення з дошкільного віку. Наголошено на тісній співпраці закладу дошкільної освіти і сім'ї у реалізації завдань валеологічного виховання дошкільників. Схарактеризовані ефективні форми і методи взаємодії ЗДО і сім'ї у процесі валеологічного виховання дітей дошкільного віку.

Ключові слова: валеологічна освіта, валеологічне виховання, діти дошкільного віку, взаємодія, заклад дошкільної освіти, сім'я.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах пандемії, загальнонаціонального карантину, військового стану